

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemani velja:

Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr.

V administraciji prejemani velja:

Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za jeden mesec 1 gld.

V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 20 kr. več na leto.
Posamne številke po 7 kr.

Naročnino in oglasila (inserate) vprejema upravništvo in ekspedicijska v „Katol. Tiskarni“, Vodnikove ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo, ne frankovana pisma ne vprejemajo.

Vredništvo je v Semenjskih ulicah št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izvenredni nedelje in praznike, ob pol 6 uri popoldne.

Štev. 205.

V Ljubljani, v ponedeljek 7. septembra 1896.

Letnik XXIV.

Katoliško časopisje.

Na katoliškem shodu v Solnogradu je poslanec dr. Ebenhoch govoril o nalogah in važnosti katoliškega časopisja ter izborno dokazoval, kako katoliško časopisje vrši javni posel v službi človeške družbe.

Človeške družbe časní namen je, da se mirnim potom uravnajo socijalne potrebe in dolžnosti med ljudmi ter tako ohrani socijalni mir. Poseben vpliv v tem oziru pa ima časopisje v obče brez razlike stranke. Nekateri listi pišejo o socijalnih reformah, drugi zanikujejo socijalno vprašanje; jedni se potegujejo le za reveže, drugi zagovarjajo bogatine.

V tem prepiru ima katoliško časopisje velevažno nalogo, da posreduje in pospešuje od Boga določeni namen človeške družbe. Kdor torej pospešuje socijalni mir, ta javno služi človeški družbi. In to velja v prvi vrsti o katoliškem časopisju, katerega naloga je:

1. Pojašnjevatí ljudstvu v prvi vrsti božje zapovedi. Te so pravi vir ljudskega blagostanja in najboljše zdravilo za bolno človeško družbo vsled socijalnih bolezni.

2. Časopisje mora razširjati in zastopati okrožnice svetega očeta in škofov. Človeška družba je po božji naredbi, in ker so papež in škofje božji namestniki na zemlji, so njihove okrožnice kažipot v življenju.

3. Zagovarjati morajo cerkveno in svetno avtorito, ki je potrebna za obstanek človeške družbe. To je v sedanjí dobi posebno potrebno, ko se širi stranka, ki noče priznati nobene avtoritete.

4. Katoliško časopisje mora toplo zagovarjati

materijalne potrebe ljudstva, opozarjati dotične kroge na socijalne dolžnosti, na drugi strani pa v pravih mejah vzdrževati zahteve ter grajati vsako krivico.

5. Narodne težnje mora gojiti v primernih mejah po zapovedi do bližnjega.

6. Konečno mora katoliško časopisje tudi skrbeti za pošteno razvedrilo svojih čitateljev.

Da pa more katoliško časopisje izvrševati to velevažno nalogo, mora:

1. Dobro poznati krščansko narodno gospodarstvo in vse pomočne vednosti. Znani baron Vogelsang je rekel: „Krščansko časopisje, ki ne zna temeljito sodelovati za rešitev socijalnega vprašanja, ni vredno papirja in črnila, in v kratkem si pridobi le zaničevanje krščanskega ljudstva. Časopisje, ki le ugovarja, zanika ter opisuje gnilobo sveta brez dobrih nasvetov, kako naj bi bilo bolje, tako časopisje ne more vspevati. Tudi ni dovolj, da bi časopisje le katekizem učilo, temveč mora kazati, kako naj se krščanski nauki v dejanju izvršujejo; kajti časnik je namenjen za vsakdanje življenje ter mora občinstvu razlagati vprašanja človeških koristí.“

2. Katoliško časopisje ne sme služiti malenkostnim strankarskim koristim, temveč mora zbirati, jediniti in voditi vse kristijane v sedanjem boju med Kristom in antikristom. Časopisje mora imeti pred očmi le javni blagor, kateremu se mora vse drugo podrejati.

3. Zato pa je potrebna nepristranost, resnicoljubnost in pravičnost v razsojevanju razmer, resna, a vendar ne osebno žaljiva pisava, kakor učé sami sveti oče.

Z ozirom na te velike dolžnosti pa katoliško časopisje zasluži vsestransko podporo, posebno še

zato, ker ni samemu sebi namen, temveč ima javno službo za ljudske koristi.

Toda katoliško prebivalstvo veliko premalo stori za svoje časopisje, temveč le graja in kritikuje. Zato je dobro povedal baron Vogelsang: „Občinstvo požira velbljode liberalnih časnikov, pa preceja komarje katoliških listov.“

Slavni dr. Windthorst je rekel na shodu v Treviru leta 1887: „Večkrat sem čul grajati časopisje. Graja je večkrat tu ali tam utemeljena; toda kdor pozna časnikarsko delo, ta mora priznati, da je treba previdnemu biti s tako grajo, ki le pogum jemlje. Časnikarji so vedno v prvih vrstah kot bojovníki, predno prihité na pomoč poklicani zastopniki ljudstva.“

Torej storimo svojo dolžnost z vestnim poročanjem, naročevanjem in priporočanjem katoliških časnikov, katere moramo povsod zahtevati. Mnogo je dobrih katolikov, ki iz stare navade ne morejo opustiti liberalnih listov, kar je vse graje vredno.

V Avstriji imamo precej dobrih katoliških listov. Podpirajmo jih, kajti s tem poplačujemo tudi trud, skrbí in žrtve vrednikov, ki izvršujejo javno službo za človeštvo. Koliko žrtvujejo milijonarji za liberalne liste, delavei pristradajo denar za svoje časopise, zato naj katoliki žrtvujejo tudi za svoje liste, kajti ti so najboljše orožje v sedanjih resnih časih za resnico in pravico.

Mazari v hrvatskem Primorju.

Iz Zagreba, 28. avgusta.

IV.

Rajši z vsakim drugim, celo s sovražniki naše države, nego s Slovani, to je geslo, pod katerim se

LISTEK.

Marusja.

(Ruski napisal V. Čajčevko. — Poslovenil Iv. Steklasa.)

(Dalje.)

Marusja se je prerila do samega rudnika. Ta rudnik ni bil navpičen, kakor vodnjak, nego poševen, ki se je spuščal kakor jama v globočino, a rudarje niso spuščali noter, nego so hodili sami vanj, kakor se lahko spuščas z brda v dolino. Zdaj je bil ta rudnik poln grde, nečiste vode. Voda se je vzdignila tako visoko, da se je izravnala, potem je pa mirovala. Rudnik postane čisto mrtev. In zares — on je bil grob onim, ki so delali v njem. — Tudi njen, Marusjin oče, bil je v tem grobu živ. — Živ?

Marusja se je vsa žalostna vsela na voziček, ki je tamkaj stal. Haljka jo je prišla za roko ter jej rekla, da mora oditi od rudnika, ali Marusja je sedela nepremično, kakor da ni slišala, ter uprla oči v to črno jamo z nečisto vodo, ki jej je požrla očeta. Haljka je malo počakala, ali ko je videla, da Marusja noče z njo oditi, odšla je sama.

V tem trenutku je pribežalo mnogo ljudí. Pritelí so rudarji iz drugega rudnika, pripeljali so sesalke, mali hlaŕon, in postavili jih.

„Kaj dela pa ta tukaj?“ čudil se je voditelj hlaŕona, ko zagleda Marusjo. „Hodi proč, — tukaj boŕe stal stroj!“

Marusja se ni ganila. On jo prime za roko.

„Slišiŕ, — hodi proč!“

On jo je hotel potegniti z vozička.

„Pustite me na miru!“ zavpije ona, „tamkaj je oče!“

Voditelj se nasmeje in spusti roko.

„Kaj je to, tam le?“ vpraŕa upravitelj, ki je bil ravno priŕel.

„Saj vidite“, reče voditelj, „dekle. Oče jej je tamkaj.“

„Odpeljite jo proč!“ reče upravitelj.

„Jaz ne grem!“ — branila se je Marusja. — „Pustite me tukaj sedeti, jaz ne bom nič delala, jaz bom samo čakala.“

Ko so slišale žene prepír, približale so se kar naprej.

„Za božjo voljo, — čigava pa je?“ — slišalo se je med njimi zdihovati.

„Maksimova!“

„O sirotica! Matere ni imela, in zdaj je zgubila tudi očeta.“

„Spodite žene in otroke!“ — reče upravitelj. Žene so potisnili nazaj, ali z Marusjo ni bilo tako lahko. Ona se je branila, kričala in na noben način ni hotela oditi.

„Kaj pa vam delam? Jaz bom tukaj, pa bom samo gledala in čakala. Tam le, tam le je moj oče!“

Upravitelju se je smilila Marusja. On pristopi k njej.

„Otrok dragi, hodi od tukaj, semkaj boŕe postavili stroj. Stroj boŕe vlekel vodo iz rudnika. Ali ti morda ne bi rada, da ti reŕijo očeta iz rudnika?“

Ko je Marusja to čula, vstala je hitro ter stopila na stran. — Ona se je vsela na ono mesto, kjer je poprej sedel Semen, katerega je iznesla voda iz rudnika (njega so bili že odpeljali). Od tamkaj se je vse videlo, kaj so delali pri rudniku.

Hitro postavijo sesalke. Malo zatem zažvižga stroj. Marusja se je stresla in vstala. Na to stran je lila voda iz cevi, izlivala se ravno na zemljo in spuŕčala curkoma v dolino.

Marusja je dolgo gledala na to zamazano vodo, ki je iz cevi curela, a slednjič pogleda tudi v rudnik. Ona je mislila, da je tukaj že mnogo manje vode, ali se prevarila; kajti v širokej jami je še vedno je tako polno vode, kakor je bilo poprej. — Ni bilo poznati, koliko je vode oteklo. Marusja se je zopet vsela na svoje mesto in gledala v rudnik, pričakovala, da boŕe izginila voda. Ona ni niti čula niti videla, kaj se okoli nje dela, — vso svojo pozornost je uprla na jedno — na vodo.

Ali voda ni uplahnila. Na tako veliko jamo je bilo premalo teh nekoliko sesalk. A drugih ni bilo, ker je rudnik bil precej siromaŕen.

Preteklo je pol ure, pretekla jedna in več njih. Ljudje so se razŕli. Dve ženi, katerih moŕa sta bila v rudniku, sta dolgo stali in jokali, ali slednjič ste tudi one dve odŕli. Ostali so samo oni, ki so imeli opraviti s sesalkami, in Marusja. Ona je tudi sedaj sedela na svojem mestu. Nekolikokrat so jo hoteli že odpoditi, ali vselej se jim je smilila, pa so jo pustili na miru.

(Dalje sledi.)

bojujejo proti nam Nemci in Mažari. Kaj se godi vsled tega v avstrijskem Primorju, je žalibog le preveč znano. Skrajni čas je tudi, da se popolnoma spremeni tamošnji zistem, kajti drugače bode trpela sama država. V hrvatskem Primorju se sicer laška iredenta ni mogla skoraj nikjer drugje ugnjezditi, razven na Reki, kjer so jej odprli vrata na stežaj sami Mažari iz samega sovraštva do hrvatstva. Pred prihodom mažarskim so živeli Lahi in Hrvati še precej znosljivo med seboj ter se bavili s trgovino. Kakor je Slovan povsodi popustljiv, tako je bil tudi tukaj ter se je naučil laškega jezika in kramljaj z reškimi Lahi, kakor da mu je to materski jezik. Ali tudi Lahi niso prezirali hrvatskih oblastij na Reki, kajti vedeli so dobro, kako je Hrvat privržen svojemu vladarju. Ko so pa bile odstranjene z Reke hrvatske oblasti ter nastopila na videz provizorna, v istini pa mažarska vlada, spremenilo se je vse tudi v tem pogledu. Mažar ni hotel na noben način s Hrvatom v slogi živeti ali celo z njim deliti vladu v reškej guberniji, pač pa z Lahom, katerega je smatral vernim zaveznikom proti Hrvatu, ki se je imel na Reki popolnoma v kot potisniti. Zategadelj je Mažar popuščal Lahu v vsem, karkoli je zahteval, večkrat tudi proti svojemu lastnemu prepričanju, ali Lah je bil zaveznik, in brez njega ne bi bil mogel Mažar razširiti svoje oblasti v tem kraju.

Mažarski živelj je bil s početka preslab, če tudi ga je podpirala državna moč, da bi se bil mogel vzdržati brez laškega zaveznika. Lah je dobro znal, kaj ga bode vzdržalo na površju, zahteval je najpreje laške šole, katere je tudi dobil; zahteval je porabo svojega jezika v vseh občinskih uradih in na javnih mestih ter tako zapri pot mažarsčini do gospodstva. Na morju pa že itak velja le laščina, kjer Mažari še dandanes ne morejo s svojim jezikom nič opraviti in ne bodo nikdar.

Tako je postal gospodar na Reki Lah s pomočjo Mažara, ki je vrh tega skrbel za mesto v gmotnem pogledu v toliki meri, da je mogel biti njegov zaveznik popolnoma zadovoljen. Vkljub tem velikim stroškom, ki jih je prinašal Mažar za Reko, vendar ni Lah pri nobeni priložnosti popustil od svojih zahtev, zato ni čudno, da sta prišla oba ta tujca na hrvatskem zemljišču večkrat navskriž. Do zdaj sta se še vselej pogodila; strah jih je hrvatskega življa, ki se je začel vedno bolj zavedati svoje moči.

V novejšem času pa so postali Lahi že kar predrzni. Ker je velik promet s sosedno Italijo in avstrijskim Primorjem, naseljuje se vedno več Lahov na Reko. Da je med njimi tudi mnogo iredentistov, je znana reč. Kadarkoli so v bližnjih isterskih mestih in občinah volitve, nahajajo se tamkaj tudi reški Lahi kot iredentistični agitatorji; ne manjka jih tudi na skupščinah „lega nazionale“, katero brez dvoma obilno podpirajo. Nedavno je priobčil naš nemški opozicijski list, da dohajajo na Reko brez vsake zapreke iredentistični spisi, ki bi se morali na meji zapleniti, toda reške oblasti drže rajše križem roke, nego da posežejo v to izdajavsko gnezdo. Pod okriljem teh oblastij raste iredenta od dne do dne ter je postala že tako oblastna, da se predrzne večkrat že na javnih mestih svojo strupeno glavo pokazati.

Pred nedavnim je pri neki gledališni predstavi demonstrirala za Italijo, tako da so bili prisiljeni celo prisotni mažarski činovniki ustaviti se temu predrznemu početju. Tako je počasi postal Lah na vse razne načine božan mažarski zaveznik, nevaren sami mažarski oblasti na Reki, kajti država ne more in ne sme na noben način dopustiti, da se zbirajo na njenem zemljišču življi, ki kujejo zarote proti državi. Mažarska vlada bode vsled teh okoliščin prisiljena, da zatre ta za državni obstanek tako škodljivi duh, ki se je gojil dolgo časa med njenim zaveznikom proti onemu narodu, čigar so iztočne obale Jadranskega morja in katerih ne bode pustil tako z lahka iz svojih rok.

Nadejamo se, da ogerska vlada ne bode opustila, da se v prihodnje bolje počti, kaj počne njen laški zaveznik na Reki. To je potreba že zaradi državnega obstanka. Za obstanek Hrvatstva v teh krajih vemo, da jej ni mar.

Politični pregled.

V Ljubljani, 7. septembra.

Presvetli cesar se koncem septembra odpelje za več tednov na Ogersko. Dne 4. oktobra bode

prisoten pri blagoslovljenju novega mostu v Buda-
pešti in pozneje otvoritve obrtnega muzeja.

O katoliškem shodu v Solnogradu piše pariški „Temps“: Govor ces. namestnika grofa Thuna kaže, da je za liberalizem minula tudi relativno še ugodna doba vladnega indiferentizma za časa grofa Tassfeja. Avstrijski liberalci naj opuste upanje, da bi merodajni krogi skušali preprečiti združenje protiliberalnih življev.

Peta volilska skupina za državni zbor. Protisemitska večina dunajskega mestnega sveta je v zadnjem času zopet pokazala svojo veliko naklonjenost do nižjih stanov. Krščanski ljudski zastopniki sklenejo svojedobno predlog, naj se uvede za mestni zbor četrti volilna skupina, o kateri smo svoječasnno obširneje poročali, nadalje se peča temeljito s presodno posredovalnic za službe, skrbi po svoji moči za zdrava in ceno stanovanja. In sedaj je storila ta večina tudi že potreben korak za državnozbornostne volitve, posebno za peto skupino. Mestnim organom se je naročilo, naj gredo od hiše do hiše in naj gredo novim volilecem povsodi na roko, da se morejo sestaviti pravični volilni zapisniki. Liberalna klika hoče seveda očrtniti pred svetom krščanske zastopnike ter se baha s svojimi predlogi za nižje stanove, ki so že zdavno izgubili svojo vrednost in ne odgovarjajo sedanjim socijalnim zahtevam.

Volilni shod v Gradcu. Graškim volilecem sta 4. t. m. bivša poslanca notranjega mesta, dr. Schreiner in dr. Portugall poročala o svojem deželnozbornem delovanju. Nemška ljudska stranka je hotela zborovanje preprečiti in kandidaturi imenovanih mož nasprotovati, kar se ji pa ni posrečilo. Dr. Schreiner je, ker o drugem ni vedel, govoril o celjski gimnaziji, ter se britko pritoževal nad nemškimi poslanci ki so za njo glasovali. Zbranim liberalcem je bilo to seveda zelo všeč. — Dr. Portugall je trdil, da je bil že kot dijak strasten nacijonalec, ter da je mnogokrat imel priliko pokazati svoje narodno srce. — Volilecem se je Schreiner bolj prikupil nego Portugall, zato so se izjavili, da žele, naj bi bil Schreiner še v prihodnjem dežel. zboru in odboru. Portugalla so za sedaj enkrat volilec vrgli med staro šaro, vendar pa drugega kandidata še niso postavili.

Praški Nemci so vložili ugovor proti sklepu mestnega zbora, da se dovoli 500 gld. za češki narodni sklad.

Znanega socijalista P. Stojalowskija so dne 4. t. m. izpustili iz ječe. Kakor trdi neki poljski list, poslal je P. Stojalowski nadškofu v Bar pismo, v katerem izjavlja, da je pripravljen vse preklicati, kar mu očita cerkvena oblast ter se popolnoma podvreči njenim zapovedim.

Shod cesarjev v Vratislavi. Kakor na Dunaju, tako je bila tudi v Vratislavi carska dvojica najslavneje sprejeta. Razloček med Dunajem in Vratislavo je samo to, da je imel sprejem na našem dvoru bolj družinski značaj, med tem, ko je nemški cesar svojega soseda sprejel v sredi nebrojne vojske, kakor bi mu hotel reči: „Poglej, kako močan sem, ali bi ne bilo bolje, da postaneš moj zaveznik, nego da škiliš preko Nemčije v Francijo“. Časniki poročajo, da se je car zelo resnega obraza povrnil od vojaške parade. Morda je nemška vojna res naredila nanj mogočen vpliv. — Ker Lobanov naslednik še ni imenovan, je obisk izgubil veliko političnega značaja. — Pri politični konferenci so bili navzoči Šiškin, knez Hohenlohe, Marschall, pl. Bardlin in grof Osten-Sacken. — Carica se je Vratislavcem zelo prikupila. Ko jo je namreč pred deželnim dvorcem velika množica prijazno pozdravljala, zginila je carica za par trenutkov ter prinesla na okno svojo hčerko, kar je povzročilo nedopovedljivo radost.

Mej Vatikanom in Kvtrinalom se vrše glasom poročil italijanskih listov pogajanja gledé poroke prestolonaslednika. Kakor znano, določilo se je, da se vrši cerkvena in civilna poroka ne v Cetinju, kakor se je prvotno naglašalo, marveč v Rimu. Kvtrinal pa sedaj želi, da bi se vršila poroka v jedni večjih rimskih cerkvah in v to svrhu potrebuje dovoljenja svetega očeta. Liberalni listi z veliko nestrpnostjo pričakujejo papeževega odloka in pravijo, da bo ta odlok merilo za njegovo prijateljstvo do sicer „neprijazno obsojane savojske dinastije“. Liberalna in prostozidarska klika bi seveda najraje videla, da bi se cel svet strinjal z njenimi hinavskimi nazori, in bil prepričan, da je vsega nasprotstva kriv Vatikan, savojska vladarska hiša pa največja nedolžnost. S tako mislijo se more sprijazniti le največja zaslepljenost.

Italija. Poroka italijanskega kraljeviča bode nekda še pred 15. oktobrom. Novoporočenca bode bivala v Florenciji. — Menelik, kakor kaže, še ne misli skleniti miru z Italijani, ker je mnogo njegove armade še oborožene in je pomnožil topničarstvo z italijanskimi topovi.

Turčija. Evropski veleposlaniki so minoli četrtek izročili turški vladi skupno noto, v kateri očitajo, da so turška oblastva dobro vedela o organizaciji druhali proti Armencev ter celo palice delila med divjo množico. Avstrijski generalni konzul je rešil mnogo Armencev, ki so bili v službi avstrijskih trgovcev. Armencev so pobili na tisoče, trupla pa površno zagrebli na raznih pokopališčih, da se je bati boleznij. Iz Soluna pa se poroča, da v južni Makedoniji naraščajo vstaške tolpe. Na drugi strani pa prete zopet Turčini na Kreti, ker niso zadovoljni z reformami, katere je sultan obljubil kristijanom. Vse kaže, da se je pričel konec Turčije.

Cerkveni letopis.

Zlata maša v Radomljah.

Glavljiva slavnost vršila se je dne 31. avgusta v Radomljah, kamniške župnije. — Ondotni duhovni pastir č. g. Matija Košar je ta dan obhajal zlato mašo. — Za več dni poprej so se delale priprave za slavnostni dan. Po celi vasi, posebno pa pred cerkvijo in župniščem stali so visoki mlaji; raz zvonika in hiš visele so zastave. Primerni napisi na slavalokih naznanjali so občno veselje radomeljske soseske.

V nedeljo večer zapeli so domači pevci pred župniščem nekaj pesmi, pritkavalo se je z zvonovi, spuščali so iz zvonika rakete, kapelica na vasi je bila krasno razsvetljena, raz slavalokov viseli so raznobarvni lampijončki, vmes pa so pokali možnarji. Le ploha, ki se je ravno tisti čas vlivala, je motila nekoliko splošno veselje. Slavnostni dan pa je po dolgem grdem vremenu zopet prijazno prisijalo solnce in proti 10. uri so jeli prihajati gostje od raznih strani. Med pritkavanjem in streljanjem se je pomikal spreved iz župnišča proti cerkvi. Najprej je šlo več parov belo oblečenih deklet, katerih jedna je nosila na blazini lepo krono za zlatomašnika. — Potem so prišli duhovniki po dva in dva v cerkvenih opravah. Bilo jih je z zlatomašnikom okolu 20. Zapazili smo mej njimi mil. gosp. stolnega prošta ljubljanskega, veleč. gosp. kanonika in dekana kamniškega, potem brata zlatomašnikovega tudi vpokojenega župnika in še nekega duhovnika sorodnika, ki sta zlatomašniku levitirala, tako da so bili trije Košarji pri altarji. — Na koncu spreveda korakal je čvrsto in skoro mladeniško zlatomašnik sam držeč v roki palico z vencem. — Slavnosti primeren govor je imel č. gosp. Jan. Ažman, župnik gorjanski, zlatomašniku večletni sosed in prijatelj. Iz govora posnamemo sledeče črtice:

Zlatomašnik je bil rojen dne 30. avgusta 1823 pri sv. Juriju ob Ščavnici na Štorskem, ne daleč od rojstnega doma ljubljanskega knezoškofa. Njegovi stariši so bili precej imoviti iz nekdanje pl. rodovine ogerskih Krncev. Dasiravno je imel sredstev dovolj, obrniti s k svetnemu poklicu, sta se vendar on in njegov brat posvetila duhovskemu stanu. V mašnika posvečen je bil današnji dan pred 50 leti v Gradcu od tedanjega knezoškofa Cenzlerja. Ko je nekaj časa kaplanaril v Mureku, stopil je k armadi ter je kot voj. duhovnik spremljal naše vojake v vojskinih l. 48 — 52 po laških, papeževih deželah, potem po Ogerskem in skoraj po vseh drugih avstrijskih deželah. Stopivši zopet v duhovsko pastirstvo je dobil župnijo v lavantinski škofiji, katero je zavaljo boleznij v nogah moral popustiti in v pokoj stopiti. Kot vpo-
kojeni župnik je opravljal nekaj časa neko kuracijo na Zgor. Štorskem, odkoder je prišel l. 1887. na Blejsko Dobravo in od tam lansko leto po vseh Svetih v Radomlje.

Po pridigi je bila slovesna sv. maša, pri kateri je prav dobro pel domač pevski zbor pod vodstvom gosp. učitelja. — Pri obedu, h kateremu je č. g. zlatomašnik povabil tudi mnogo Radomljanov, vrstile so se primerne napitnice ter se odposlala udanostna brzojavka premil. knezoškofu. Bog ohrani č. gosp. jubilanta še mnogo let! Radomljani naj mu pa ostanejo še nadalje tako zvesto udani, kakor so pokazali pri tej slavnosti!

Nova maša.

Iz kamniške okolice 2. sept.

Lepa slovesnost se je vršila v prijetnem Kamniku 30. avgusta. Angeljsko nedeljo je po prijazni

naklonjenosti veleč. g. kanonika in dekana daroval v mestni župni cerkvi prvo sv. mašo novoposvečenec puljskoporeške škofije čast. g. Val. Jereb, doma iz Smarce, fare Homec, kjer se sedaj prezidava župna cerkev ter razdira gorenji del zvonika. Cerkevni govornik, čast. gosp. Fr. Fik, kaplan komendski, je v daljšem govoru prelepo razlagal, kako katoliški duhovnik dela, trpi, moli.

Po svatovskem obedu v Smarci so bile ob 4 slovesne litanije v leseni, zasilni cerkvi na Homecu. Novomašniku je stregel pri prvi presv. daritvi kot arhidijakon veleč. g. P. Konstantin Luser, general-definitor iz Rima. Zal, da je preobilni dež tako neugodno vplival na celo slovesnost.

Socijalne stvari.

Zavarovanje.

Sedanje socijalne razmere se kažejo v znamenju velikega gospodarskega propada. Ni bil še z lepa prepad mej imovitim in brez posestvenim človeštvom tako globok kakor dan danes. Liberalna ekonomijska načela, katera je vpeljal v tok javnega življenja zloglasni Adam Smith, imela so posledico, da so ubožali milijoni. Milijoni proletarcev so propadli v brezno ubožstva.

V mračnem srednjem veku je seveda bilo drugače. Tedaj je imela cerkev sredstva, s katerimi je izvrševala svojo socijalno nalogo. Verski duh, ki je v tistih časih vladal mej narodi, je bodril i posameznike, da so podpiranje ubožcev in lajšanje bede smatrali za jedno prvih svojih dolžnosti. Zgodovina nam priča o številnih dobroteljskih zavodih, kjer so se oskrbovali onemogli, za delo ne več sposobni reveži.

V novejši „prosvitljeni“ dobi se je pa marsikaj na slabše obrnilo za nižje slojeve. Cerkev so vzeli sredstva, oropali so jo njenega imetka — in kdo je imel največ škode pri tem? Fakta odgovarjajo. Od tistega časa ko so papežu vzeli Rim, od tistega časa se množi ubožstvo v Rimu v geometričnih progresijah. Iz posameznikov pa je izginil verski duh, in mnogi se ne zavedajo več svojih dolžnostij do trpečega sobrata.

Vplivni, mogočni možje pa si glave belijo, kako bi se vsaj nekoliko dala zmanjšati revščina in beda mnogobrojne mase. Toda, dokler ne bomo imeli socijalne preosnove na krščanski podlagi, je zaman misliti, da bi se stanje človeštva izboljšalo.

Kakor je naše zakonodajstvo v mnogih ozirih pomanjkljivo — vsaj polovičarski liberalni sistem ne more dobrega sadu obroditi — tako je tudi napačno načelo, da morajo občine skrbeti za onemogle, ostarele občane, čeprav morda že od svoje mladosti domovja svojega niti videli niso. Uprav v naših časih, zapusti vsako leto toliko mladih ljudi deželo, in hiti v mesta, v tovarniške kraje, in dela tam celo življenje, in potem ko je vse svoje sile porabil v tujem kraju, za tuje ljudi, tedaj pade občini na glavo in ona naj skrbi zanj.

Seveda, dokler bo to načelo veljalo, toliko časa ni misliti niti na zdrav, uspešen razvoj naših kmetijskih občin, niti na osebno blagor posameznikov.

Kaj je torej tukaj storiti. Učeni kršč. socijalni pisatelj dr. Guschall je sestavil nov, originalen in vsega priporočila vreden načrt, kako bi se dalo za braniti ubožstvo v toliki množini, kolikor ga je žalibog sedaj na svetu. In to sredstvo je zavarovanje na starost. Vsi delavci jednega okraja naj bi se združili in bi morali plačevati mesečne doneske ter tako sami skrbeti za dni starosti.

Organizacija ta bi imela neko podobnost z našimi okrajnimi bolniškimi blagajnami s to razliko, da ne bi dotičniki bili podpirani samo v slučaju bolezni in nezgode, ampak kakor hitro bi bili tako v letih, da niso več sposobni za delo. In sicer vsakdo naj bi prejemal toliko svoto, kolikor potrebuje za redno pošteno eksistenco.

Ker bi pa bili morda delavci na ta način preveč obdačeni, bi morala tudi država prispevati z gotovimi doneski in slednjič naj bi i delodajalec bil dolžan plačevati za zavarovalni fond.

Slednjič naj omenjamo še zavarovanja privatnih uradnikov, katero baš sedaj proučava avst. vlada. Po tem načrtu bi moral uradnik si od svoje mesečne plače odtrgati 3 gld. 35 kr. zavarovalnine, da bi na starost vžival letno rento 400 gld.

To je jedro dr. Guschallovega načrta, katerega podpiše lahko vsaka kršč. socijalna stranka. Da se ta načrt realizuje, potem bi ne bilo zlasti po večjih mestih toliko bede, občine bi se razbremenile, de-

lavski stanovi bi storili važen korak v svoji organizaciji.

Skandalozno je slišati, kako pride ta ali oni nesrečnež radi tatvine pred sodišče in sodišče ga skoraj mora izpustiti, ker ga je revščina do prestopka prisilila. Državi bi ne bilo treba svojih invalidov z lajno v roci pošiljati po svetu, in najnižji delavci bi brezskrbno zrl v dni svoje starosti.

Trgovska in obrtniška zbornica.

(Dalje.)

Ce se to tako uredi, se imajo tudi pomočniki izven delavnice kot pomožni delavci, v kolikor obrt, za katerega delajo, ni tovarniški, oziroma se lastnik tovarniškega podjetja poslužuje pravice § 108. obrt. r., zmatrati za člane zadruga svojega okoliša, in da se morajo pri pomočnikih izven delavnice v splošnem uporabljati določila VI. poglavja obrtnega reda in določila zakona o bolniškem zavarovanju. Glede druge kategorije obrtnega domačega dela, katero omenja pod oznamenilom „kosni mojstri“ zgornji visoki ministrski ukaz, je odsek za to, da imajo ti svoj obrt zglasiti in da imajo kot lastniki obrtov iste pravice in dolžnosti, kot vsi obrtniki. V tem oziru naj bota tudi za kosne mojstre merodajna posebno §§ 98. in 100. obrtnega reda.

Odsek predlaga: Castita zbornica naj v zmislu teh izvajanj poroča na c. kr. deželno vlado. — Predlog se sprejme.

V. Zbornični svetnik Josip Kušar poroča, da je vsled dopisa c. kr. deželne vlade z dne 13. maja t. l. povodom njenih predlogov v svrhu novega konstituiranja šolskega odbora, ki je doslej skupno posloval za obe c. kr. strokovni šoli, vis. c. kr. ministerstvo za uk in bogočastje z ukazom z dne 30. aprila 1896, št. 8225, opozorilo na to, da ima po § 4. pravil c. kr. strokovne šole za lesno industrijo v Ljubljani, oziroma po § 3. pravil c. kr. strokovne šole za umetno vezenje in čipkarstvo ravno tam za vsako teh šol poslovati poseben šolski odbor. Ker je zbornica v svoji seji dne 28. februarja t. l. le zborničnega svetnika Ivana Dogana volila za svojega zastopnika v zgornji skupni šolski odbor, je sedaj treba, da v vsako gori navedenih strokovnih šol pošlje enega zastopnika. Vsled tega priporočila edsek, da se sprejme nastopni predlog: Castita zbornica naj voli v šolski odbor c. kr. strokovne šole za lesno industrijo v Ljubljani gospoda Ivana Dogana, zborničnega člana in pohaščenega mizarja v Ljubljani, in v šolski odbor c. kr. strokovne šole za umetno vezenje in čipkarstvo v Ljubljani gospoda Avgusta Skaberne-ta, zborničnega člana in trgovca z manufakturnim blagom v Ljubljani. — Predlog se sprejme.

VI. Zbornični svetnik Ivan Baumgartner poroča o vprašanju, če je obrtovanje izdelovalca glavnatega blaga A. D. zmatrati za tovarniško ali za rokodelsko. Po § 1. odstavek 4 zakona z dne 15. marca 1883, ima v dvomih, če je obrtno podjetje zmatrati za tovarniško, odločevati politična deželna oblast po zaslišanju trgovske in obrtniške zbornice in udeleženi zadrug, v slučaju priziva pa minister za notranje stvari dogovorno s trgovskim ministerstvom. Po ministerskem ukazu z dne 18. julija 1883, št. 22.037, je smatrati za tovarniška podjetja taka obrtna podjetja, v katerih se vrši izdelovanje obrtnih prometnih predmetov v zaprtih delavnicah ob udeležbi več kakor 20 izven svojih stanovanj poslujočih delavcev, pri čemur se rabijo stroji kot pomočno sredstvo in obstoji pravilo, da se razno delo vrši razdeljeno. Loči se tovarniško podjetje tudi od rokodelskih produktivnih obrtov po tem, da obrtni podjetnik sicer vodi podjetje, a se ne udeležuje sam dela, dalje po višjem davku in po tem, da je firma protokolovana.

Po § 1. zakona z dne 28. dec. 1897 glede delavskega zavarovanja proti nezgodam, drž. zak. št. 1 iz l. 1888, so vsi v tovarni poslujoči delavci in obratni uradniki po določitih tega zakona zavarovani proti posledicam nezgod, ki bi se pripetile pri obratu.

V razjasnilih k določilom zakona glede zavarovanja proti nezgodam, tičočim se dolžnosti zavarovanja, priloga A k visokemu ministerskemu ukazu z dne 3. aprila 1888, drž. zak. št. 35 se glasi: V svrhu sedanje zglasitve imajo za tovarne veljati ona obrtna podjetja, ki so se doslej za taka zmatrala. V dvomu so za tovarne zmatrati taka obrtna podjetja, v katerih se vrši izdelovanje ali obdelovanje obrtnih prometnih predmetov v zaprtih delavnicah ob udeležbi navadno več kakor 20 izven svojih stanovanj poslujočih pomočnih delavcev in katera se od

rokodelskih produktivnih obrtov tudi v tem ločijo, da lastnik podjetja sicer vodi osobno podjetje, a sam vendar ne dela. (Dalje sledi.)

Spomini in odmevi stoletnice Riharjeve.

Nenavadno jasno se je vspenjalo nebo čez Pogorjske divne hribe in doline v dan 25. avgusta, ko je hotela Pogorjska fara proslaviti stoletnico rojstva svojega najslavnejšega sina-umetnika, pevskladnika Gregorja Riharja. Mnogo dni poprej je bilo vreme jako neprijetno in deževno, tako da je slavnost slabo kazala; ali ravno ta dan se je zjasnil nebes, jeden slavitelj Riharjevih je rekel, da pač na prošnjo nebeške Kraljice Marije, katero je naš Gregor tako vneto opeval v svojih aedosegljivih Marijinih napevih, kakor n. pr. v znameniti skladbi: Sree moje naj Mariji čast in slavo poje... ona noče, da bi bil njen pevec pozabljen, njegove pesmi naj širijo še dalje čast in slavo Marijino med slovenskim ljudstvom; nebo samo se je prijazno ozrlo na slovesnost.

Naše ljudstvo, ki je do vsacega tujega vpliva nezaupljivo, ljubi in se rado oklene vsega, kar je je domačega. Zato se je oklenilo z vso ljubeznijo domačih milozvokih Riharjevih napevov, ki so bili vzeti takorekoč narodu iz srca. In ta ljubezen ni minula, če se je vsled neugodnih razmer tudi nekoliko ohladila, tega je bil priča dan 15. avgusta v Polhovem Gradcu, v rojstvenem kraju slavljenčevem, kjer se je vršil ta dan njemu v čast pravi narodni praznik v pravem pomenu besede, praznik, katerega je umelo tudi prosto ljudstvo in se ga srčno radovalo. Že je sicer drugo pero — pa prekratko — obrisalo slavnost — pa odkrito rečeno, da se neradi ločimo od prijetnih utisov in spominov, ki smo jih iz slovesnosti nesli domov, da nam še vedno odmevajo v duši, zato naj spopolnimo nekoliko oni dopis.

V pogorjski fari niso isti dan delali na polju, celo mlative nisi čul, čeravno so o tem času kmetje preobloženi z delom: bil je dan za Pogorjce praznik. Pa ne samo praznovali so vrli Pogorjci isti dan, povišati so želeli slavnost s tem, da so z mlaji, zelenjem in mnogimi zastavami ozaljšali prav lepo obližje rojstne hiše Riharjeve na Pristavi, za kar jim gre očitna in javna zahvala.

Ko je ob 7. uri veliki 44 stotov težki zvon (A) s svojim mogočnim glasom jel vabiti vernike v cerkev in je strel krepko jel odmevati od zgodovinsko starega gradu, si videl kar v vrstah ljudi se pomikati proti farni cerkvi. Od 9/10.—10. ure smo poslušali zavzeti tisto milo, lepoubrano pritrkavanje pogorjskih slovečih zvonov, katere je tako čisto ubral naš slavljenec Gregor.

Trem gospodom gre hvala, da so povzdignili slovesnost ter ljudstvu razjasnili pomen njen. V prvi vrsti mil. g. prelata Kulavice, ki je kot bivši osebni prijatelj Riharjev prav rad prevzel veliko sv. mašo ter jo opravil ob obilni azistenci; istotako tudi gospodu Tom. Rožniku za cerkveni govor. Hvaležni smo pa še posebno č. gospodu profesorju Kržiču, ki je v izbornih besedah označil plodovito delovanje Riharjevo na glasbenem polju in njegove zasluge za slovensko ljudstvo; pazljivo smo sledili njegovemu prepričevalnemu govoru in, ko je naposled zaklical: „Naj se odgrne spominska plošča, ki naj tudi zanamce naše spominja zaslužnega moža“, ter trikrat vzkliknil: slava Riharju, odmeval je iz obile množice trikratni glasni klic: slava!

Na to so si slavljenci ogledali prijazno rojstno hišo Riharjevo. Kaj prijazno in domače se je vršil potem banket pri „Pratkarju“ med petjem in mnogimi napitnicami. Najprvo je mil. g. prelat Kulavice napil prav duhovito v podobi o harmoniji in dominantni papežu in cesarju, na kar je zadonela mogočna cesarska pesem iz krepkih grl vrlih kamniških pevcev, ki so popevali na to mnogo umetnih in domačih pesmi v splošno zadovoljnost. Govoril je mil. g. prelat tudi v poznejši napitnici o pomenu Riharjevih pesmi za narod ter opomnil tudi ranjke sestre Gregorjeve, Jerice, ki mu je dala večkrat motiv h kakemu napevu. Omenim še napitnice č. g. profesorja Kržiča ter one gg. Hribarja in A. Lesjaka. Odmevale so vmes „Žalostni glas zvonov“, „Laviča“. Navzoča dekleta pevke so zapele čvrsto prav mnogo Marijinih, katere so peli z njimi vsi navzoči. Kako lepo bi bilo, ko bi pelo ljudstvo tako skupno v cerkvi, kako odtrga tako skupno petje duha ter ga dvigne iz telesnih spon proti nebesom. Ni jih zato pripravnejših napevov, kot so oni našega slavljenca, kar morajo priznati tudi nasprotniki njegovi in so

začeli tudi res očitno priznavati. Se le proti večeru smo se razšli z najblažjimi spomini.

Ko je pokojni Gregor ležal na smrtni postelji, je rekel bratu Antonu: kaj bi mi pomagali sedaj zakladi, ki bi jih imel v sosednji sobi? Premoženja nisi zapustil, dragi Gregor, zapustil si pa nam zaklade, mile glasove svojih napevov, katere hočemo odkrivati svojemu ljubljensmu ljudstvu, za katere smo ti hvaležni in ti bodo hvaležni zanamci. Naj ti mili napevi povzdigujejo naša srca iz naše sicer lepe slovenske domovine še k neprimerno lepši nebeski domačiji. Nevenljiv spomin tebi, ljubljeneč naroda! Slavitelj Riharjev v imenu množine.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 7. septembra.

(Volitve volilnih mož za državnozborsko dopolnilno volitev) vsled smrti poslanca kanonika Kluna so se ta teden pričele. Prosimo svoje somišljenike, naj nam nemudoma poročajo o izidu volitev.

(Spominska plošča na čast pokojnemu kanoniku L. Jeranu) se bo odkrila v njegovi rojstni hiši v Javorjah nad Škofjo Loko dne 14. septembra t. l.

(C. kr. mestni šolski svet ljubljanski) je imel dne 2. t. m. redno sejo, o kateri smo prejeli naslednje poročilo. Ko proglasi predsednik sklepčnost, da besedo zapisnikarju, da poroča o kurencijah in njih rešitvi, kar se vzame brez ugovora na znanje. Povodom nameravane reorganizacije obrtnih nadaljevalnih šol, se na dotično vprašanje šolskega odbora za te šole sklene, predlagati omenjenemu odboru nasvete o preosnovi z mestnima deškima petrazrednicama združenih obrtnih pripravljavnic. Prošnjo vodstva zasebne dekliške štirirazrednice v Lichtenthurnovem sirotišči, za razširjenje omenjene šole v petrazrednico se sklene deželnemu šolskemu svetu priporočiti v ugodno rešitev, istotako prošnjo nekega mestnega učitelja, za dovolitev predujma. Poročili c. kr. okrajnega šolskega nadzornika profesorja F. r. L e v c a v okrajni učiteljski konferenciji za slovenske in nemško-slovenske šole ljubljanske za šolsko leto 1895/6 in pa letno glavno poročilo, o stanju teh šol koncem preteklega šolskega leta, se vzameta na znanje in se imata predložiti deželnemu šolskemu svetu v konečno odobrenje. Potom okrožnice se imajo vsa šolska vodstva prej omenjenih ljudskih šol pozvati, da vpeljejo s prihodnjim šolskim letom v šole prostoročno risanje. M a k s u J o s i n u, učitelju na I. mestni deški petrazrednici, se izreče za njegovo zanimivo in poučno predavanje o prostoročnem risanju pri okrajni učiteljski konferenciji, pismena zahvala: voditelju I. mestne deške petrazrednice J. M a i e r j u, in ž njim vsemu razstavnemu odboru (učitelji F u r l a n, G a n g l, K u m m e r in B e ž e k) pa pismeno priznanje in zahvala zaokusno, zanimivo in zelo poučno uredbo permanentne razstave učil na tej šoli.

(Iz Leskovic.) Mladi, v Škofjiloki se naselivši, akad. slikar J. Grohar se je pri nas lepo izkazal s svojo oltarno sliko sv. Urha. Umetelniško izdelana slika hvali in priporoča mojstra in z mirno vestjo ga hvalimo tudi in priporočamo mi, ki se veselimo nove slike. Naš veliki oltar je kamenit in slikar je z ozirom na to izbral tako srečne barve, da je sedaj oltar res jednoten, iz jednega liva. Sv. Urh je naslikan v škofovski obleki, klečoč na oblakih in uprt kvišku. Svetega zamaknenja vzvišena čuvstva se mu bero na resnem licu. Hvala Bogu, da vidim zopet jedenkrat prav svetniški obraz, dostojen sv. prostorov, sem vskliknil. To je dandanes redko; novodobnih slikarjev s čopičem ne gospoduje več božji duh; realistična tehnika jim je zapravila živo versko čuvstvo. Bog daj, da naš Grohar v tem oziru ostane, kot se je pokazal pri naši sliki in se še vedno izpopolnjuje. Lepi v pobožni ponižnosti sklonjeni mladeniški obraz angeljev, ki drži svetniku škofovska znamenja in ribo, prijetno spopolnjuje resnično sliko. Par takih del in slikar bo bolj priporočen, nego to morejo storiti naše najbolj izbrane besede. Bog mu daj vedno dobrega duha, ohrani mu željo po izobrazbi, poleg tega pa seveda dela in zaslužka!

(Iz Škofje Loke) se nam poroča: „Narodovec“ zelo bode, da se je slavnost blagoslovljenja zastave kat. rokod. društva izvršila tako sijajno ob splošni vdeležbi prebivalcev in Loke in okolice. To kaže „Narod“, ki se je že trikrat zadiral v to slavnost tako nedostojno, da se Ločanom kar studi. Mej drugim skrbi tudi „Narod“, kam bomo dali denar, ki smo ga za to priliko nabrali za slavnost. „Narod“

je kar izračunil da smo nabrali več nego 500 gld. Ločani seveda še nismo vedeli, da bi morali za vsako zbirko „Narodu“ odgovor dati in tudi sedaj nam ne gre v glavo kako pride „Narod“, za katerega se v Loku malo menimo, do takih zahtev. Da mu pa te skrbi le preveč ne bodo grenile glave, omenimo da zastava sama s trakovi stane več nego 500 gld. in da je bilo treba še mnogo drugih darov, da so se pokrili troški za slavnost. Sploh se nam pa jako čudno zdi to zabavljanje proti slavnosti; vidi se nam, kako da bi „Narodovci“ najraje odgnali vsacega tujega gosta iz Škofje Loke. Menda vsaj vsled te slavnosti niso imeli Ločani kake gmotne škode. Torej: Le sitni ne bodite!

* * *

(Iz Nazareta) se nam poroča: Trška občina Rečica v zgornji Savinjski dolini izvolila je v plenarni seji dne 27. avgusta velezaslužnega župnika in gvardijana v Nazaretu o. Viktorja Jeranič-a za častnega občana. Danes 7. t. m. je 25 let, odkar vlč. g. odlikovanec deluje v nazareškem samostanu, in ta dan se mu je tudi po g. županu Turnšekuro izročila krasna diploma. — Spomin srebrne poroke obhaja 9. t. m. občečislani g. župan A. Turnšek v Nazaretu. Se mnoga leta!

* * *

(Iz Jelšan.) Izrazili smo sicer že pred občinskimi volitvami nado, da bo zmagala naša narodna stranka, a da bo zmaga tako sijajna v vseh treh razredih, pa nismo mislili nikoli. Dasi je nasprotna stranka delovala z vsemi silami in se tudi prav dobro organizovala, dobili so vendar naši kandidati v tretjem razredu večina po 124 glasov proti 59, v drugem po 123 proti 11 (reci enajstim), v prvem 12 proti 6. Mnogo glasov se je pa razgubilo. Volilcev ni še prišlo nikoli toliko, kakor sedaj. Naši možje, katerim gre vsa čast, držali so se trdno in ni jih odvrnilo pregovarjanje nasprotnikov, ne glad, ne slabo vreme. Naveličali smo se 22letnega germanskega uradovanja in celega občinskega gospodarstva. Razven nesposobnih odbornikov zameril se nam je najbolj občinski tajnik, ki se je večkrat spozabil, da je bil le tajnik, a ne nadžupan. Mož je doma nekje tam v rajhu in je cestni načelnik. Kot občinski tajnik ukazoval je pa kaj rad samovoljno. Pri moževih opravkih nosila je pa kaj rada tudi njegova zakonska polovica hlače. Tema dvema je poleg drugih najbolj hudo, da so propali tako sramotno. Volili nismo namreč nobenega od nasprotne stranke, niti dosedanjega nadžupana v odbor, pač pa dva gospoda duhovnika, da smo pokazali, da se nismo ozirali na kričanje nasprotnikov: le duhovnikov ne v odbor. Govorilo in zabavljalo se je grdo proti našim duhovnikom in tajnik je še celo med volitvami v pisarni rad zbadal in kar besnel. Slutil je namreč, da bo sedaj odklenkalo njemu in njegovi gospej tajniška čast. Kakor hitro dobimo v roke občinske reči, izbacemo takoj ven starega tajnika. Ne bo dobival več tajnikove plače, ne „prispevkov za črevljičke“. Njegova gospa rada pripoveduje, koliko dobrega stori njen mož ljudem, a kdor je imel kedaj kaj ž njim opraviti, misli si drugače. Samo za podpis morajo plačati oni, ki so oproščeni vojaštine, 40 kr. Znano nam je tudi, da računi visoke obresti onim, katerim posodi denar. Kadar pa dela komu kako prošnjo, treba je nositi reči za domačo rabo, ali pa debelo plačati. Tako n. pr. je delal mož nekemu fantu, ki bi se rad ženil, pa še ni prost vojaštine, prošnjo na vojaško oblast. Fant moral mu je plačati blizu 9 gld. Nekaj je šlo seveda za koleke (mož pravi, da 4 gld. 50 kr.), a drugo je ostalo za pisanje. Ker so ljudje začeli govoriti, kakor je mož sam rekel, da je oderuh, hotel se je oprati in je trdil, da je računil onemu fantu le 6 gld. Toda fant je povedal nam pred pričami, da mu je dal res blizu 9 gld. in da ga je stala prošnja blizu 12 gld. Kar smo zapisali, so reči, katere lahko dokažemo s pričami. Imamo pa še več gradiva! Se li pravi to delati ljudem dobro?? To se pravi sesati revnim trpinom kri iz nohtov!!

(Ljudski shod v Cerknem na Goriškem) sklicujejo tamošnji veljaki za 8. sept. ob 3. popoldne. Udeleži se ga skorej gotovo tudi dr. Gregorčič, ki pri ti priliki poroča svojim volilcem o svojem deželno- in državnozborskem delovanju. Na shodu samem govori č. g. šebreljski župnik J. Kokošar o nasprotnikih krščanskega ljudstva, veleposestnik g. Ravnihar o kmečkih težnjah, dr. Krek o kršč. socij. programu. — Bog daj srečnega vspeha in svoj blagoslov!

(Nesreča.) V Novakih pri Cirknem je padel te dni sedemnajstletni mladenič Jurij Peternel z jesena in se močno pobil. Obsekal je vejnika; pri tem se mu je odlomil suh stremelj pod nogo in tako je zdrknil z visokega drevesa v bližnjo grapo. Čuda, da se ni pobil do smrti. Upati je, da ozdravi.

Društva.

(Dirka kluba slovenskih biciklistov „Ljubljana“,) katera se je imela vršiti včeraj popoldne na Vrhniki, preložila se je zaradi deževnega vremena na jutrišnji praznik Marijinega rojstva. Vspored dirke je neizpremenjen.

Telegrami.

Dunaj, 7. septembra. Danes so položili temeljni kamen za spomenik dunajskega polka Hoch in Deutschmeister. Navzoči so bili nadvojvoda Evgen, ministri, zastopniki vojaštva in magistrata Župan je zbrane govoril.

Vratislava, 7. septembra. Nemški cesar je danes zjutraj spremil ruskega carja na kolodvor, od koder se je car s carico odpeljal ob osmih zjutraj.

Vratislava, 6. septembra. Pri obedu je nemški cesar nazdravil ruskemu carju, kot zavetniku miru. Car je odgovoril, da njega iste prijazne razmere družijo z nemško cesarsko rodovino, kakeršne so ž njimi vezale njih prednike.

Zobobol olajšujejo

zobne kapljice lekarja Piccolija v Ljubljani (Dunajska cesta), katere so bile odlikovane z Najvišjim priznanjem Nj. e. in kr. Visokosti prejasne gosp. prestolonaslednice-vdove nadvojvodinje

Štefanije. 28

Steklenica velja 20 kr.

126 (50-28) 6

Umrli so:

3. septembra. Anton Kastelic, delavec, 71 1/2 leta, Kravja dolina 1, ostarelost.

4. septembra. Gabrijela Jesenko, zavarovalničnega uradnika hči, 6 mesecev, Cerkvena ulica 11, črevesni katar.

6. septembra. Alojzij Sternad, delavec sin, 3 mesece, Kurja vas 13, črevesni katar. — Ernestina Cigoj, strokovnega učitelja hči, 3 mesece, Karlovska cesta 8, božjast.

Meteorološko poročilo.

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura po Celziju	Vetrovi	Nebo	Mokrina v 24. urah v mm.
5	9. zvečer	733.0	15.7	sl. jz.h.	oblačno	3.0
6	7. zjutraj	732.5	15.2	sl. svzh.	dež	
6	2. popol.	733.7	20.2	sr. jug	del. oblac.	23.4
6	9. zvečer	733.4	14.7	sr. sever	oblačno	
7	7. zjutraj	734.7	14.0	sl. jug	poloblačno	23.4
7	2. popol.	734.7	19.8	sr. jvzh.	del. oblac.	

Srednja temperatura sobote 17.0°, za 0.7° nad normalom. Srednja temperatura nedelje 16.9°, za 0.7° nad normalom.

Prodaja materijala od knežjega dvorca.

Od porušenega knežjega dvorca v Ljubljani prodajam po nizki ceni

stavbinski in drugi materijal,

kot: opeko, vezi, vrata, okna itd. itd.

na lici mesta ali pa na svojem domu v Ljubljani, Trnovski pristan št. 14.

Val. Accetto,

554 62-14

zidarski mojster.

Peter Keršič

izdelovalec vozov in izprašani konjezdavniški kovač (Curschmied)

v Spodnji Šiški pri Ljubljani

priporoča se prečistiti duhovščini in slavnemu občinstvu v najboljše, zanesljivo

izdelovanje vsakovrstnih vóz,

katere ima tudi v zalogi.

91 2-1 619 3-1

■ Zgubila se je v soboto, dne 5. t. m., v Lescan-Bledu kratkodlakasta, rujavograhasta in rujavolisasta

prepeličarica (Vorstehehündin)

ališča na ime „Mila“. — Pošten najditelj odda naj jo proti dobremu plačilu g. Emerihu Mayer-ju na Bledu, ali pa naj jo pošlje bančnemu zavodu J. C. Mayer v Ljubljano. 623 1-1

Hiša in vrt na prodaj.

Največja hiša v Trebnjem, stoječa na sredi trga, pripravna in ugodna stavba z jednim nadstropjem, zelo pripravna za vsakovrstno obrt, sposobna tudi za urade, obstoječa iz 15 sob, 3 kuhinj, 3 shramb, 5 kletij, 2 prostornih zidanih mostovžev, s katerih je imeniten razgled proti železnici in drugim krasnim naravam, dalje 2 velika obokana hleva. Razun drugih potrebnih prostorov je pred hišo velik prostor, kakor tudi veliko dvorišče, $\frac{1}{4}$ orala vrta in $\frac{1}{4}$ orala njive, vse v dobrem stanu, je za 15.000 glđ. takoj na prodaj.

Več se izve pri Fani Lierzer v Trebnjem na Dolenjskem. 601 3-3

V poduk za izdelovanje lončenih pečij vsprejme se

učenec

14 do 16 let star, sin poštenih krščanskih starišev. Dogovor pismeno ali ustno. 610 3-2

Brata Appe
v Novem Mestu.

Obdarjena, jako umetna 622 1

lesorezbina dela

okvire za fotografije in slike, zelo okusno izdelane po naročilu s poljubnim listavjem, z grbom ali znaki, ploščoke z napisli itd. — vse iz lastne delavnice priporoča

Fr. Stampfel
v Ljubljani, Kongresni trg, Tonhalle.

Št. 2.6127.

Razpis službe.

620 3-1

Na novo ustanovljeni mestni slovenski višji dekliški šoli v Ljubljani, koje prvi letnik se ima vsled sklepa občinskega sveta ljubljanskega z dné 22. julija t. l. otvoriti vsaj s 1. novembrom tekočega leta, je namestiti

službo nadzorovalne dame

s plačo po dogovoru.

Prosilke za to službo naj vložé svoje z dokazili o usposobljenosti, rojstvu in domovinstvu opremljene prošnje

do konca meseca septembra t. l.

pri podpisnem magistratu, in sicer one, ki so v kaki javni službi, potom predstojnega oblastva.

Magistrat deželnega stolnega mesta Ljubljane,
dné 3. septembra 1896.

Št. 26.332.

Razpis službe.

596 3-2

Pri magistratu deželnega stolnega mesta Ljubljane izprazneno je službeno mesto

praktikanta pri pomožnih uradih

z adjutom letnih 480 glđ.

Kdor hoče za to službo prositi, mora dokazati splošno usposobljenost, potem starost, znanje jezikov in osebne razmere.

Prošnje, opremljene z navedenimi dokazili, vložiti je

do dné 20. septembra t. l.

pri podpisnem uradu.

Magistrat deželnega stolnega mesta Ljubljane,
dné 28. avgusta 1896.

Razglas.

618 3-2

Na c. kr. moškem in ženskem učiteljišču se začne šolsko leto 1896/97 dné 18. septembra 1896 s slovesno sv. mašo.

Na c. kr. moškem učiteljišču bo vpisavanje prvoletnikov, gojencev, ki imajo ponavljalni izpit, in učencev vadnice dné 14. septembra od 8. do 12. ure. Ponavljalni izpiti bodo dné 15. septembra od 8. do 12. in od 2. do 5. ure, in 16. septembra od 8. do 12. ure.

Na c. kr. ženskem učiteljišču bo vpisavanje prvoletnic dné 15. septembra od 8. do 12. in od 2. do 4. ure, gojenk, ki imajo ponavljalni izpit, učenk vadnice in otrok za otroški vrtec dné 15. septembra od 8. do 12. ure. Ponavljalni izpiti se bodo vršili isti dan od 2. do 5. ure.

Gojenci, oziroma gojenke, ki so že bili na tem učiteljišču, se imajo oglasiti dné 17. septembra med 8. in 12. uro.

Pismeni vsprejemni izpiti prosilcev in prosilk za vsprejem v I. letnik bodo 16. septembra od 8. do 12. ure, ustni pa 17. sept. in sledeče dni od 8. do 12. in od 2. do 5. ure.

Redni pouk se začne dné 19. septembra na obeh vadnicah ob 8. uri, v otroškem vrtcu ob 9. uri, na učiteljiščih pa po koncu vsprejemnega izpita.

V Ljubljani, dné 4. septembra 1896.

Ravnateljstvo.

Najbolje priporočena
za preskrbljenje vseh
v kurzem listu
zaznamovanih
menic in vrednostij

Menjalnica bančnega zavoda

Schelhammer & Schattera

Wien,
I. Beziirk,
Stefansplatz
Nr. 11, Parterre

Najboljše, svetovno črnilo za čevlje!

Kdor hoče imeti svoje obuvalo lepo temno-črno se lesketajoče in si je želi ohraniti trpežno, kupi naj edino le

Fernolendtovo črnilo za čevlje

c. kr. priv. ustanov- leta 1832 tovarne, ljene na Dunaji.

Povsod v zalogi.

Radi premnogh malovrednih ponarejanj pazi naj se natančno na moje ime: St. Fernolendt.

Priporočam tudi ličilo za čevlje, snov za ohranitev usnja, univerzalno nepremočno mazilo. Vsakovrstne tinte, svitla naravna crme za svitlo usnjato obuvalo in pismeni pečatni vosek. 33 52-35

Stavbišča

po najmanj 200□° ali več, na najlepšem kraju ob Tržaški cesti v Ljubljani

prodaja 608 3-2

Konrad Stoecklinger,
Rimska cesta št. 15.

Koverta s firmo
vizitnice in
trgovske račune
priporoča

Katol. tiskarna
v Ljubljani.

V popraviljanje
in natančno vglašenje gla-
sovirov in pianinov
se priporoča 611 6-3

Abzij Lesjak v Ljubljani, Streliške ulice 5.

„Glasbena Matica“ v Ljubljani.

Naznanilo

o XV. šolskem letu 1896/97.

Vpisovanje se vrši 17., 18. in 19. septembra dopoldne od 11. do 12. in popoldne od 4. do 6. ure v prostorih društvene šole na Bregu h. št. 20, II. nadstropje (Cojzova hiša).

Poučevanje se prične v ponedeljek, dné 21. septembra.

Učni predmeti:

Splošna glasbena teorija,
zborovo petje (dekliški, deški in dijaški } pouk je brezplačen.
moški zbor).

Harmonija,
kontrapunkt,
solopetje,
glasovir,
gosli.

učnine se plača za pouk v dveh tedenskih urah
od predmeta 1 glđ. 50 kr. na mesec.

Vpisnine se plača za vsakega gojenca 1 glđ.

Stariši gojencev morajo biti društveniki „Glasbene Matice“: če niso še društveniki, plačajo pri vpisu gojenca 2 glđ. letne društvenine.

625 3-1

Odbor.

Ugodna priložnost!

Iz likvidacijske sklade manufakturne tvrdke Fran Petrič v Špitalskih ulicah prodá se popolnoma

nov eleganten portal

s traverzami vred in pa lepe široke železne

polžaste stopnice

najnovejšega zistema za izredno nizko ceno.

Vse natančneje se izve pri podpisnem.

Dr. Ivan Šustersič,
advokat.

624 1-1

Dr. Konrad Janežič,
odvetnik
v Voloskem.

626 1-1

Razglasilo.

603 3-3

Na c. kr. veliki gimnaziji v Ljubljani se prične šolsko leto 1896/97 dne 18. septembra s slovesno službo božjo v stolni cerkvi.

Učenci, ki želijo na novo vstopiti v prvi razred, naj se, spremljani od svojih starišev ali njih odgovornih zastopnikov, oglašajo dne 15. septembra med 9. in 12. uro v ravnateljevi pisarni ter s seboj prineso rojstveni list in obiskovalno spričevalo one ljudske šole, katero so v zadnjem času pohajali. — **Vsprejemne skušnje** za prvi razred se pričnó dne 16. septembra ob 8. uri.

V druge razrede na novo vstopajoči učenci se bodo vsprejemali dne 16. septembra od 9. do 12. ure. Ti naj s seboj prineso rojstveni list, šolsko spričevalo zadnjega polletja (s potrdilom pravilno naznanjenega odhoda) in ako so bili oproščeni šolnine ali uživali ustanove, tudi dotične dekrete.

Učenci, ki so doslej obiskovali ta zavod, naj se oglašajo dne 17. septembra od 8. do 12. ure s šolskim spričevalom zadnjega polletja.

Vsak učenec plača 1 gld. 20 kr. prispevka za učila in igralne pripomočke, vsak na novo vzprejeti pa poleg tega še 2 gld. 10 kr. vzprejemnine.

Po naredbi veleslavnega c. kr. deželnega šolskega sveta od dne 28. avgusta l. 1894, št. 2354, smejo se učenci, ki po svojem rojstvu ali po rodbinskih razmerah pripadajo ozemlju c. kr. okrajnih glavarstev v Črnomlju, Kranju, Novem Mestu in Radovljici in ozemlju c. kr. okrajnih sodišč v Kamniku, Kostanjevici, Mokronogu in Zatičini, na tukajšnji gimnaziji vzprejemati le izjemoma v posameznih, posebnega ozira vrednih slučajih in to le po dovoljenju c. kr. deželnega šolskega sveta.

P. n. stariši onih učencev, ki hoté tukaj na novo vstopiti ter potrebujejo takega dovoljenja, opozarjajo se torej, da si je pravočasno po posebni prošnji priskrbe pri veleslavnem c. kr. deželnem šolskem svetu.

Ravnateljstvo c. kr. velike gimnazije v Ljubljani,
dne 2. septembra 1896.

Sl. občinstvu naznanjamo, da se je pričela dné 2. avgusta

vožnja z omnibusi

(za osebo 5 kr.)

od stajališča na Glavnem trgu čez Valvazorjev trg, Resljevo cesto do južnega kolodvora in nazaj.

Istotako se vrši kot doslej vožnja od stajališča v Zvezdi čez Dunajsko cesto na juž. kolodvor in nazaj. Cena vožnje

za osebo 5 kr.

Društvo ljubljanskih izvoščekov:

Josip Turk.

606 3-3

Št. 564 / m. š. sv.

621 2-1

Začetek šole na mestnih ljudskih šolah.

Na mestnih ljudskih šolah v Ljubljani, in sicer: Na I. in II. mestni deški petrazrednici, na mestni nemški petrazrednici, na mestni dekliški osemrazrednici, na vnašnjih dekliških šolah v uršulinskem samostanu, na mestni nemški dekliški šestrazrednici in na mestni dvorazrednici na Barju se začne šolsko leto 1896/97

v soboto dné 19. septembra

s klicanjem sv. Duha.

Za vpisovanje bivših in vsprejemanje novih učencev in učenk sta določena 16. in 18. dan septembra t. l.

Vpisavalo in vsprejemalo se bode: za I. mestno deško petrazrednico v šolskem poslopju v Poljskih ulicah; za II. mestno deško petrazrednico v šolskem poslopju na Cojzovi cesti; za mestno nemško deško petrazrednico v šolskem poslopju v Erjavčevih ulicah; za mestno dekliško osemrazrednico v šolskem poslopju v Erjavčevih ulicah; za vnašnje dekliške šole pri Uršulinkah v uršulinskem samostanu; za mestno dekliško šestrazrednico v šolskem poslopju v Erjavčevih ulicah, za dvorazrednico na Barju v šolskem poslopju na Karolinski zemlji.

Otroci, kateri ne stanujejo v Ljubljani, smejo se vsprejemati v mestne šole le z dovoljenjem c. kr. mestnega šolskega sveta.

C. kr. mestni šolski svet v Ljubljani,

dne 2. septembra 1896.

Radi podiranja moje hiše v Špitalskih ulicah premestil sem svojo

 prodajalnico z manufakturnim blagom

na

Mestni trg h. št. 19

(poleg glavne trafike).

P. n. občinstvu se za nadaljno naklonjenost in obisk priporočam.

S spoštovanjem

Friderik Soss.

583 5-3

Dunajska borza.

Dne 7. septembra.

Skupni državni dolg v notah	101 gld. 75 kr.
Skupni državni dolg v srebru	101 " 80 "
Avstrijska zlata renta 4%	123 " 30 "
Avstrijska kronska renta 4%, 200 kron	101 " 20 "
Ogerska zlata renta 4%	122 " 35 "
Ogerska kronska renta 4%, 200 kron	99 " 50 "
Avstro-ogerske bančne delnice, 600 gld.	956 " — "
Kreditne delnice, 160 gld.	376 " — "
London vista	119 " 60 "
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj.	58 " 60 "
20 mark	11 " 71 "
20 frankov (napoleonidor)	9 " 52 1/2 "
Italijanski bankovci	44 " 37 1/2 "
C. kr. cekini	5 " 64 "

Dne 4. septembra.

4% državne srečke l. 1854, 250 gld.	143 gld. 75 kr.
5% državne srečke l. 1860, 100 gld.	156 " — "
Državne srečke l. 1864, 100 gld.	188 " 75 "
4% zadolžnice Rudolfove želez. po 200 kron	99 " 50 "
Tisine srečke 4%, 100 gld.	139 " 25 "
Dunavske vravnave srečke 5%	127 " — "
Dunavsko vranavno posojilo l. 1878	108 " 25 "
Posojilo goriškega mesta	112 " — "
4% kranjsko deželno posojilo	98 " 50 "
Zastavna pisma av. osr. zem.-kred. banke 4%	99 " 45 "
Prioritetne obveznice državne železnice	225 " — "
južne železnice 3%	172 " 50 "
južne železnice 5%	128 " 25 "
dolenjskih železnic 4%	99 " 50 "

Kreditne srečke, 100 gld.	197 gld. — kr.
4% srečke dunav. parobr. družbe, 100 gld.	142 " — "
Avstrijskega rudečega križa srečke, 10 gld.	18 " — "
Rudolfove srečke, 10 gld.	23 " — "
Salmove srečke, 40 gld.	69 " 50 "
St. Genois srečke, 40 gld.	70 " — "
Waldsteinove srečke, 20 gld.	60 " — "
Ljubljanske srečke	22 " 75 "
Akcije anglo-avstrijske banke, 200 gld.	157 " 90 "
Akcije Ferdinandove sev. železn., 1000 gl. st. v.	3435 " — "
Akcije tržaškega Lloyda, 500 gld.	427 " — "
Akcije južne železnice, 200 gld. sr.	103 " — "
Dunajskih lokal. železnic delniška družba	63 " 90 "
Montanska družba avstr. plan.	86 " — "
Trboveljska premogarska družba, 70 gld.	159 " 50 "
Papirnih rubljev 100	127 " 12 "

Nakup in prodaja

vsakovrstnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd.
Zavarovanje za zgube pri firebanjih, pri izrebanju
najmanjšega dobitka.
Kalantna izvršitev naročil na borzi.

Menjarnična delniška družba

„M E R C U R“
Wollzeile št. 10 Dunaj, Mariahilferstrasse 74 B.

Pojasnila vseh gospodarskih in finančnih stvari,
potem o kursnih vrednostih vseh spekulacijskih vrednostih
papirjev in vestni sveti za dosogo kolikor je mogoče visocega
sreestovanja pri popolni varnosti

naloženih glavnice.